“2007-2015-ci ill?rd? Az?rbaycan g?ncl?rinin xaricd? t?hsili üzr? Dövl?t Proqram?” t?qaüdçül?rini tan?dan “U?ur formulu” layih?sinin bud?f?ki qona?? ?sveç Krall??? Karolinsk ?nstitutunun doktorant? P?rviz M?mm?dzad?dir.

Layih? T?hsil Nazirliyi v? 1news.az informasiya agentliyi il? birg? h?yata keçirilir.

P?rviz M?mm?dzad? 1988-ci ild? Zaqatalada anadan olub. Orta m?kt?b t?hsilini rayondak? 3 nömr?li tam orta m?kt?bd? al?b. 2005-2007-ci ill?rd? Az?rbaycan Tibb Universitetinin müalic?-profilaktika fakült?sind? t?hsil al?b. Tibb t?hsilinin sonrak? 4 ilini (2007-2011) universitetl?raras? müqavil?y? ?sas?n Türkiy? Respublikas?nda, ?stanbul Universitetinin tibb fakült?sind? davam etdirib v? oradan m?zun olaraq h?kimlik d?r?c?si al?b. Universiteti bitirdikd?n sonra, 2012-2014-cü ill?rd? ?sveç Krall???n?n Karolinsk ?nstitutunda göz x?st?likl?ri üzr? elmi-t?dqiqat i?i il? m???ul olub. 2015-ci ild?n “2007-2015-ci ill?rd? Az?rbaycan g?ncl?rinin xarici ölk?l?rd? t?hsili üzr? Dövl?t Proqram?” ç?rçiv?sind? Karolinsk ?nstitutunda doktorantura t?hsili al?r. Evlidir, bir q?z? var, h?yat yolda?? da h?kimdir. P.M?mm?dzad? il? söhb?t? orta m?kt?b ill?rind?n ba?lad?q.

“?lk mü?lliml?rimi hörm?tl? an?ram”

Orta m?kt?bd? oxudu?um ill?rd?, birinci sinifd?n etibar?n d?rs ?laç?s? olmu?am. M?kt?b ill?rind? daha çox fizika, kimya, riyaziyyat v? biologiya f?nl?rin? h?v?s göst?rmi??m. ?lk mü?lliml?rimi h?l? d? hörm?tl? an?ram. Onlar m?nim t?hsil h?yat?mda mühüm rol oynay?blar. ?btidai sinif mü?llimim S?fiyy? xan?m? çox müsb?t bir insan kimi xat?rlay?ram. H?r bir ?agirdi öz balas? kimi sev?rdi v? ona can yand?rard?. Orta t?hsil ill?rind? sinif r?hb?rim Solmaz xan?m ana dili v? ?d?biyyat mü?llimi, çox pe??kar v? ?dal?tli bir insan kimi xatirimd? qal?b. ?xtisas seçimin? g?linc? m?kt?b ill?rimin ortalar?nda, ixtisas olaraq n?yi seç?c?yimi d?qiq bilmirdim. Bildiyim t?k ?ey, n? ets?m d?, o i?i sev?r?k etm?yin vacibliyi idi. Valideynl?rimin h?kim olmas? ail?mizd? h?kimliy? ?n?n?vi bir meyil yaratm??d?. Böyük qarda??m da Tibb Universitetind? oxuyurdu v? buna gör? m?n d? h?kimliy? üstünlük verdim.

“10 ild?n çoxdur ki, xaricd? t?hsilimi davam etdirir?m”

H?l? orta m?kt?bd? oxuyark?n valideynl?rim m?n? v? qarda?lar?ma xarici dili öyr?nm?yimizi a??lay?rd?lar. Ail?mizd? savada v? elm? d?y?r verirdil?r. Xaricd? t?hsil alma??mda valideynl?rimin h?m m?n?vi, h?m d? maddi d?st?yi çox olub. T?bii ki, m?n d? dövl?tin biz g?ncl?r? verdiyi imkandan yararlanaraq xaricd? t?hsil almaq arzumu realla?d?rmaq üçün Dövl?t Proqram?na müraci?t etdim. Az?rbaycanda istedadl? g?ncl?rimiz çoxdur, bu proqram say?sind? onlar?n arzusu realla??r v? ist?dikl?ri savada nail ola bilirl?r. ?xtisasl? g?ncl?rimiz Az?rbaycana geri dönüb, ölk?d? ged?n inki?af prosesin? öz müsb?t töhf?sini verirl?r.

Art?q 10 ild?n çoxdur ki, xaricd? t?hsilimi davam etdirir?m. Ölk?mizin t?hsil sistemind? ba? ver?n d?yi?iklikl?r? g?linc?, ali m?kt?bl?rimizd? ?n çox görm?k ist?diyim yenilikl?r aras?nda t?hsilin kompüterl??dirilm?si, internet v? kitabxana xidm?tl?rinin elektronla?d?r?lmas?, t?l?b?l?rimizin köhn? v? ?h?miyy?tsiz ?d?biyyatlarla yükl?nm?m?si v? s. misal ç?k? bil?r?m.

?sveçd? doktorant?n i? günü ?sas?n klinikalarda keçir. Bo? vaxt?m olanda is? onu ail?m? ay?r?ram, b?z?n dostlarla v? h?mkarlar?mla görü?ür?m, idmanla da m???ul oluram, müxt?lif tibbi ?d?biyyat oxuyuram.

“?sveç t?hsilind? müasir pedaqogika metodlar? t?tbiq olunur”

?sveç Avropada çox sür?tl? inki?af ed?n v? daim innovasiyalarla yenil???n t?hsil sistemin? malikdir. ?sveç t?hsilind? müasir pedaqogika metodlar? t?tbiq olunur. Orta m?kt?bl?rd? ?agirdl?r? ev tap??r??? verilmir, bütün tap??r?qlar m?kt?b saat? müdd?tind? t?dris prosesind? h?ll olunur. ?agirdl?r d?rs saat? bitdikd?n sonra ev? gedib ür?kl?ri ist?diyi kimi vaxt keçirirl?r v? çox savadl? bir g?nc kimi formala??rlar. Ali t?hsil ocaqlar?nda t?hsild? ?n son yenilikl?r t?tbiq olunur. Ölk?nin bütün t?hsil mü?ssis?l?rind? elektronla?ma v? internet yüks?k s?viyy?d?dir.

Haz?rda Karolinsk ?nstitutunda doktorantura t?hsili al?ram. Karolinsk ?nstitutu yaln?z tibb? v? tibb elml?rin? yön?lmi? yegan? universitetdir v? ?sveçd? tibbi t?hsilin ?n geni? diapazonunu t?klif edir. ?sas? 1810-cu ild? qoyulmu? Karolinsk ?nstitutu dünyan?n ?n yax?? 50, Avropan?n 10 tibb universiteti s?ras?ndad?r. H?r il Nobel mükafatlar?n?n t?qdim olundu?u ali m?kt?b özünün ?n?n?l?ri il? m??hurdur. Qeyd etm?liy?m ki, doktorantura t?hsili universitet t?hsilind?n f?rqlidir. Daha çox t?tbiqi xarakter da??y?r. Elmi i?imin mövzusu oftalmologiya, daha d?qiq des?k, gözün torlu qi?as?n?n qan-damar x?st?likl?rini ?hat? edir. Göz insan b?d?nind? nisb?t?n balaca orqan olmas?na baxmayaraq çox mür?kk?b bir qurulu?a malikdir v? elm? m?lum olmayan mü?mmalar? çoxdur.

Ya?ad???m ??h?rd? az?rbaycanl? t?l?b?l?r azd?r, buna baxmayaraq s?firliyimizin v? diaspor t??kilatlar?n?n keçirdiyi t?dbirl?rd? i?tirak etm?y? çal???ram.

?mpakt-faktorlu jurnallarda d?rc olunan az?rbaycanl? t?l?b?.

Çox sevindirici hald?r ki, P?rviz ?sveçin m??hur klinikalar?nda apar?lan ciddi elmi t?dqiqatlarda i?tirak edir. Onun apard??? t?dqiqatlar?n n?tic?l?ri Avropan?n impakt-faktorlu jurnallar?nda d?rc olunub. Onun bu bar?d? fikirl?ri d? maraql? v? aktuald?r.

Qeyd etdiyim kimi, elmi i?imin ?sas mövzusu gözün torlu qi?as?n?n qan-damar x?st?likl?rinin genetik v? hüceyr? transplantasiyas? metodlar? il? müalic?sidir. Bildiyiniz kimi, ya?l? ?halid? görm? z?ifliyinin v? korlu?un ?sas s?b?bi ??k?rli diabet x?st?liyidir. Bu x?st?lik düzgün müalic? olunmad???nda mü?yy?n müdd?t sonra bir çox dig?r orqanlarda oldu?u kimi (ür?k, böyr?k, ?traf nahiyy?nin sinir v? damarlar? v? s), gözd? d? f?sadlar meydana g?lir. Bel? ki, ??k?r x?st?liyi gözün torlu qi?as?n? qanla t?chiz ed?n damarlarda dönm?z mikro-patalogiyalara s?b?b olur v? bu da, öz növb?sind?, torlu qi?an?n i???? q?bul ed?n v? görm? prosesinin gerç?kl??m?sind? rol oynayan hüc?yr?l?rinin z?d?l?nm?sin? v? görm? z?ifliyin? yol aç?r. Haz?rda t?tbiq olunan müalic? üsullar? patalogiyan?n gecikdirilm?sin? v? yaxud ?n yax?? halda prosesin dayand?r?lmas?na yön?lir, z?d?l?nmi? hüceyr?l?r v? z?ifl?y?n görm? akt? dem?k olar ki, b?rpa olunmur.

D?rc etdiyim ilk elmi m?qal?md? biz torlu qi?an?n qan-damar hüceyr?l?rinin molekulyar v? genetik s?viyy?d? xüsusiyy?tl?rini ara?d?rm???q v? patalogiya zaman? hans? genl?rin v? pataloji faktorlar?n f?alla?d???n? diqq?t? çatd?rm???q. Bu m?qal? Avropan?n ?n nüfuzlu oftalmologiya jurnal?nda çap olunub (Acta Ophthalmologica). ?kinci m?qal?md? biz heyvanlar üz?rind? laboratoriya ??raitind? süni üsulla ??k?rli diabet b?nz?ri ??rait yaradaraq gözün torlu qi?as?nda patalogiya yaratm???q. Sonra is? genetik transfeksiya v? hüceyr? transplantasiya vasit?sil? bu patalogiyan? müalic? etmi?ik. M?qal? dünyan?n ?n nüfuzlu elmi n??rl?rind?n birind? (Nature Publishing Group, Scientific Reports) çap olunub. Ümid edirik ki, bu metod g?l?c?kd? insanlara da t?tbiq oluna bilin?c?k. T?dqiqatlar?m?z davam edir.

Sonda xaricd? t?hsilin üstünlükl?rind?n qeyd ed? bil?r?m. Üstünlükl?r, t?bii ki, çoxdur. Misal olaraq, keyfiyy?tli t?hsil, xarici dill?r? yiy?l?nm?k, beyn?lxalq al?md? olmaq v? yeni m?d?niyy?t v? insanlarla tan?? olmaq, ??xsiyy?t olaraq daha f?rqli inki?af etm?k v? s. Bu m?nada xaricd? t?hsil alma??m bütün ümidl?rimi do?ruldub. ?st?rdim ki, Az?rbaycanda f?aliyy?t göst?r?n ali t?hsil ocaqlar? universitet t?drisinin bir hiss?si olaraq t?l?b?l?ri bir neç? ayl?q da olsa, xarici universitetl?r? gönd?rsin. Bu yolla t?l?b?l?rd? elm? v? xarici dil? olan h?v?s daha da artar.

G?l?c?k planlar?ma g?linc? is?, ?sveçd? v? Az?rbaycanda elmi t?dqiqat qrupu t??kil etm?k, Az?rbaycanda elmi t?dqiqat?n inki?af?na töhf? verm?kdir.

www.1news.az